

svobode in narodne samouprave. Lahko bi se bilo po pravici trdilo, da je genij hrvatskega naroda, povsod preziran in preganjan, našel povse varno pribežališče v oduševljenem društvu reške čitalnice. Ona se je pa tudi živo zavedala, kakovo častno mesto zaprema v domovini, in se je vestno o vsaki priliki potrudila, da ostane verna vzvišenemu svojemu poklicu. Prirejala je sijajne, rodoljubje budeče zabave, na katerih si videl cvet vse primorske inteligencije. Ko je zahiral v Zagrebu prekrasni, leposlovni „Neven“, ga je vzela pod svoje pokroviteljstvo naša čitalnica in ga preselila na Reko; izbravši mu za urednika veleumnega profesorja Pacela. Ko je mogočni glas vladike Strossmayerja ustvaril jugoslavensko akademijo, so podpisali zanjo udje njeni en sam večer sedem tisoč goldinarjev! Zaman so jo skušali ugonobiti reški talijanaši in madjaroni, da bi osvobodili svojo kazino te nevarne tekmice. Rovalo in kovalo se je zoper njo dolga leta. Spletneje so se dovršile naposled s tem, da je narodna čitalnica izpodrinila kazino, kupivši krasno hišo, v kateri je stanovala.

(Dalje prihodnjič.)

Na pragu.

Mi smo stali na bregu,
mi smo zrlí morjé,
mi smo v srcu čutili
burne valove vse.

Vstajali so, pridreveli
ob skalne bregove so —
ah, kot da šumeči umrli,
legli v grobove so.

Še je sijala v dalji
samotna luč sred morjá —
Bila je črna ladja,
ki je v tujino šla.

V dalji se je gubila,
v dalji ugasnila luč,
vstal čarovnik sred večera,
dvignil do src je ključ.

Odpirala so se na skrivnem,
odpirala, bližala,
ah, tvoja tiha duša
se je k meni ponižala . . .

Bilo je tak tiho okoli,
valov že več bilo ni,
sama neskončna milina
se lila od vseh je strani.

Ah, to je bilo bogastvo
razkošnih mladostnih dni,
srečnih, nikoli pozabljenih,
zlatih, demantnih dni. —

Roman Romanov.